

‘নুপী’ মীতৈ নুপী

ওইখি। শম্মা হায়ৰবদা খুন্নাইদুদা মখোয়গী প্লেটফোৰ্ম লৈৰমদে। অদুৰ হায়ৰিবা ময়ামসিনা য়োমদুনা লৈরিবা মতমদনি, মালেমদা নুমিং তাৰা লৈতে হায়ৰিবা খৃৎকন-পাল্‌ম্‌ল্লা বা বৃট্‌শকী মখক্তা মখোয়না কুৰম্‌ম্বা ১৯০৪গী ওক্টোবৰ থাদা মীতৈ নুপাশিংগীদমক লানগা পাংখক ওইৰবা চাউৰবা খোঙজং-ঈহৌ চঙশনিখি। মসিনসু লোইহা বনং্ৰি কুমজা ১৯৩৯গী দিসেস্বৰ ১২্দসু মখোয়না খুন্নাইগীদমক, মীয়ামগীদমক হায়ৰিবা বৃট্‌শকী মখক্তা লাম্‌দগীসু হেমা কনবা নোংমৈ, শঙ্গিন মৰজ্ঞ মখোয়গী থম্মোয়গী মৈৰীদনী থোঙ্কৰুপা ঈৰজ্ঞগা লাহ্‌ছেনাখি। অঙ্কৰুপা মীতৈ নুপীগী মথৌনা, মৰিং‌জেলনি, মালেমগী অটৈ নুপীশিং‌না কৈদৌনুদসু মতুং ইনবা ঙ্গ্‌লোই। মদুম্‌ক্ৰা অনীশুবা নুপী লান হায়দুনা ষ্টেটকী থাক্তা চাউনা যৌৰম পাঙথোঙ্কি। অহানবা নুপী লানবুসু লেঙ্ৰাক্ৰ মফ্‌ম অমদি থল্মীকম থোঙ্কৰনি।

খুন্নাইসিগী নুপাশিং‌ মপৃৎ ওইনা নহাৰোলশিং‌বু ময়াই কাৰা চিঞ্জাউৰগী লাগ্‌পা লেহন্নবগী পাম্দমদা, মখোয়বু কন্নৰবা ‘নেশা বদ্‌’ হায়না মিং‌থোদ্দুনা। খুন্নাইসিগী মফ্‌ম-মফ্‌মদা লিং‌খং‌তুনা চাউৰবা থৌদাং লৌদুনা লাকখি। খুন্নাইসিগী লো এন্দ ওৰ্দৰ ফ্‌ংচিৰুজ্ঞবদগী কায়নথং‌দা নেশা বন্দ্ব’ মৈৱা পায়বী’ হায়না নৌনা মিং‌থোদ্দুনা অহিং‌ মিং‌শেল খাং‌দুনা মখোয় মখোয়না কোল্লিবা লমদনু ঙ্‌ক শেদ্দুনা লাক্ৰি। অসিগুস্তা মীতৈ নুপীনা লৌরিবা থৌদাং অসিবু কন্নম্‌ম্বা মালেমগী মফ্‌মদা লৈৰমগদগে?

অমুকসু, ষ্থাদা ষ্থাং‌চেং‌ লাং‌, কোক্তা লুক্‌মাই হাপ, খুং‌তা খাউজাউ য়ান মগী মাগী কৈথেলদা অফ্‌ং‌-অফ্‌ং‌বা য়োৰ্‌ম্‌গা তরেৎ‌কী শেঞ্জা তা্‌ দনা ইমুং‌ পুনৰা অমদি মচা-মশুশিং‌বু মী ওইনৰা হোং‌নরি, শেপ্তি। অদুগা নাকল অমৰোমদনা, নুপীলক্তগী খৰনা মচা-মশুশিং‌বু অফ‌ৰা লম্‌দা লমজিৎ‌বীদুনা অফ‌ৰা খুন্নাই অমা ওইহন্নৰা হোং‌নৰদা

শীজিগদৰা মখুত্ৰুনা য়ু গ্লাস, শৈনি কৌতা, ক্ৰা-জৰ্দানচিং‌বা অমদি ঝাৰগী চে, লুদোনচিং‌বা পায়দুনা মতনু মেং‌-মেত্ৰুনা শামদুনা লৈম্‌বদা কন্নম্‌ম্বা মচা-লম্‌শুশিং‌বু তুং‌গী অচঙৰা য্ৰ্‌দী ওইহনৰা ঙ্‌মগদৌৰি? কন্নম্‌ম্বা খুন্নাইনা মাঙজিল থানা চৎ‌পা ঙ্‌মগনি? অমনা নুপী ওইবী কয়না মোবাইল ফোনবু অরানবা লম্‌দা শীজিগদুনা খুন্নাইসিবু ম্‌চু থোক্তুৰা ম্‌চুনা হেক হেক তৈশিন্দুনা মশক নায়হন্দৰা য়াওৱৰুত্বা নন্তে। হায়ৰিবশিং‌ অসিবু তোৰ্‌ক্ৰবা, তৌদনৰা লাই লাক্‌ুনা হায়জৰবসু খাদোকপদি খক ওইথোঙ্ক্ৰোই। মশা মশানা তোৰ্‌ক্ৰগে, তৌৱৰোই হায়না চপ চানা চপ য়ুনা লেপ্ৰবা মতমদতা প্ৰম্মক থাদোকপা ঙ্‌মগদৌৰিবনি। অদুনা মৰী নৈনৰিবা নুপীশিং‌না ইচা-ইশুগী তুং‌গী লম্‌দী য়েং‌বীদুনা অমদি খুন্নাইসিবু চ্ৰ্‌ম্মা লেপচৰা ঙ্‌ম্লনৰা তিন য়োখৰগা খম্‌বগী মতম ওইত্ৰিবৰা?

ইন্দিয়গী নুপীশিং‌না অচ্ৰ্‌ম্বা লম্‌দা মানা মানা ঙ্‌ম্ৰা থাক্তা শেদ্দাল লম্‌দা খোঙদনৰি। অদুৰু মীশিং‌ য়াম্‌ম্ৰৰা ইন্দিয়গী নুপীলক্ত মীতৈ নুপীনা শেদ্দাল লম্‌দা ময়্যাপাকপগী লিষ্টতা ঝাইদনী মক্ৰোক্তা লৈরি। ইন্দিয়গী নুপী প্ৰ্‌ম্‌না তমজনীং‌ঙাইনি হৌজিক্ৰি খুন্নাইসিদা মীতৈ নুপীশিং‌গী থাক্তা য়াম্মা অহোং‌বা লাক্ৰি। মমাঙদদি লৈশৰী অমনা মখন্ডা খক চখোৰ্‌ক্ৰমদে। সেমিনা হোলদা সেনিমাৱ য়েং‌বা তাৱবসু মবুং‌-মৌপ্‌ম্বা অমা য়াওদনা য়েং‌নরমদে। মমাম্‌বীগী লুহোং‌বগী চেৰাউ পীনবদা মমাগা লাকমিলনৰা মমাগীসু য়াওনা চেৰাউ পীনৱম্‌দী। অদুবু হৌজিক্ৰি কৰিগুস্তা মতমদা মফ্‌ম খৱদি নিমিদাং‌দফাওবা মখন্ডা চৎ‌পা ঙ্‌ম্ৰোে মখোয়াদা অকি-তুজ্‌বদগী লাপথোৰ্‌ক্ৰ ৱক্ৰি। খুদিং‌মক মতম্মা পুৱৰুপা ঙ্‌ক্তনি। নুপীশিং‌না লৈবদা অকি-তুজ্‌ং‌ য়াওদনা খুদোং‌থিং‌নিং‌ঙাই ওইদনা লৈবা মফ‌মশিং‌গী মনুং‌দা জেঙ্গ্দৰ বলনাৱবিলিট্‌ ইন্দ্‌ম্‌ক্ৰ (জি ভি আই) গী মতুং‌ ইম্মা ইন্দ্‌িয়াদা মণিপুৱনা মঙাশুৰা মফ্‌মদা লৈরি। অদুগা মণিপুৱগী নুপী লাইৱিক্‌ হৈবগী চাং‌সু

কুমজা ১৯৩৯গী নুপীলাল

শেঞ্জাউ পায়বশিং‌গী মীহাং‌পা নীতিনা লায়ৱৰা লাম্‌ফ্‌-লাম্‌ফ্‌ চৱা হেলহনৰা

লৈঙাক্ৰি ৱাৰেপ অসি হেক ফ্‌ং‌গা ইৰাবত পঞ্চায়টকী মেঙ্গ্ৰ ফ‌মদগী মশানা তোকেখি। ফ‌ম থাদোকপদা নন্তনা পঞ্চায়ট মেঙ্গ্ৰ ওইবগী লৌচা লোয়ননা মগী স্বৰ্ধম্মীনিগী ফ্‌ং‌জৰা লৌচা প্ৰম্মক নিং‌থৌদা অমুক কং‌থোক্ৰে। জননেতা ইৰাবতনা মীয়ামলগীদমক্তা কং‌থোৱকপদা মীয়াম প্ৰম্মক্ৰম্ম থাগং‌নৱকখি।

নুপীলাল হৌৱকপদী মৱম : জননেতা ইৰাবতকী লমজিৎ‌ মখাদা মণিপুৱগী মফ্‌ম খুদিং‌মক শিনবা থুং‌না বৃট্‌শ সন্মাজবাদি অমদি নিং‌থৌ লৈঙাক্ৰী মায়েক্তা অকনৰা ঈহৌ কয়্য পাশ‌ৱা চঙশনিম্‌ত্ৰে। মহাসভাগী কৰ্মি প্ৰম্মক খাদি শেং‌পা হৌৱে। বিলাটকী ফিৱোল চৌৱাপ মমাঙদা পুথোক্তুনা মে থাদোকপা, বদ্‌দে মাতৱমগী স্ৰোগান লাউন্ত্ৰে। জননেতগী অকনৰা কেম্পোন অসিনা মীয়ামদা বৃট্‌শ লৈঙাক্‌ অমদি নিং‌থৌ লৈঙাক্ৰী মায়েক্তা থেং‌নদীং‌বগী ঈখক ঈপোম হৌৱক্ৰে। মসিনা কুমজা ১৯৩৯গী নুপীলাল হৌৱকপী মৰুওইৰা মৱম অমসু ওইন্ত্ৰে। নিং‌থৌ লৈঙাক্‌সিনা মপাশন্দী লাকপা শেঞ্জাউ পায়বা কৱৰাৱৰালাশিং‌গা লৌতুনৱগা শেদ্‌দাং‌ হেমা তাম্‌বগীদমক মণিপুৱগী ফৌ চেঙ মপাদ্দা থাদোকপা হৌৱকখি। কুমজা ১৯৩৯গী নুপীলাল হৌৱকখিবসি মতম শাং‌না নিং‌থৌগী শুপ্ৰম সাসন্দগী মখাদা পেন্দৰা কয়্য লৈবদুদগী থোঙ্কৰুখিবা লালহৌনি। মতমদুদা নিং‌থৌ সাসন্দগী মখাদা মীয়াম্‌নু নমখদুনা থম্‌গী অয়ৌবী থাক য়ৌখি। শেঞ্জা থুমজা হেং‌গং‌লকপা, অকনৰনা অচ্ৰ্‌ম্বা শকপা, লাইহীনগী তোঙান তোঙানৰা নম্মা থাং‌জিন্দুনা মীবু ওং‌ নেৰা কয়্য অসি খাঙৰা ঙ্‌মববগী থাক অমদা লাকখি। বৃট্‌শ সন্মাজ্যবাদিগী হৌন লোনচং‌, লৈবাক অমগী ৱিছোঁস প্ৰম্মকম মখোয়গী শেদ্দান লম্‌স্‌ল ওইৰা অদুনা মণিপুৱ মীয়ামগী শেল থুমগী ফীভত (আৰ্থিক অবস্থা) শোক্‌চিনহনবগী অচৌৰা মৱম অমা ওইখি। অসুম্মা মশাগীদমক য়েং‌বা বৃট্‌শ সন্মাজ্যবাদি অমদি নিং‌থৌ লৈঙাক্ৰী য়াম্মা কৱাম চাউৰা পোলিচি অসিনা নুপীলাল হৌৱক্ৰবগী মৰু হনখি।

কুমজা ১৯৩৯গী সেপ্তেম্ৰেৰ থাদা ইথা থাং‌গা অন্দোলন ঈচাও থোকপদগী লৌদা অমাং‌ অতা থোক্তুনা চাক তাঙৰা থোঙ্ক্ৰা হায়না কিৰা ফাওৰা মতমনি। জননেতা ইৰাবতনা কুমজা ১৯৩৯গী সেপ্তেম্ৰ ৯দা দৱৰাৱগী প্ৰসিদ্‌েন্টতা খুদ্‌ক্তা মণিপুৱগী মপাদ্দা চেঙ থাদোকপা থিং‌ননৰা দৰী তকশিনখিবা অদুদগী মতম খৰগী চেঙ থাৰা লেপ্ৰবগী হুকুম সেপ্তেম্ৰ ১৩, ১৯৩৯দা থোকখি। অদুৰু নিং‌থৌ অমদি দৱৰাৱা মাল্লৱগা চেঙ থাবগী অৰিৰা পৰা শাজিলুদা চেঙ থাবগী থবক লেপুং‌না চলিখি। মসিঙ ইৰাবতনা মৱৰাৱী কৱৰাৱৰালাশিং‌গা নিং‌থৌগা মাল্লৱগা চলিখিবা শিঙ অসিনা মণিপুৱগী মীওইশিং‌ চৱা হেৰ্‌ম্‌গনি হায়না অকনৰা প্ৰতিবাদ তৌখি। লোয়ননা মৱৰাৱীগী গুদাউনশিং‌ খুদ্‌ক্তা ঢেক তৌনৰা তকশিনখি। নাকল অমৰোমদসু শেঞ্জাও পায়বা চোৱা কৱৰাৱৰালা বাবু কষ্ট্ৰৱচা্‌ দনা চেঙ থাৰা থিং‌বগী হুকুম কৰ্‌ক্ৰৰা কন্মা হেং‌নখি অমদি সেপ্তেম্ৰ ২১, ১৯৩৯দা নিং‌থৌনা দৱৰাৱদা খঙহন্‌কৰখিবগী মতুং‌ ইম্মা নবেম্বৰ ২৪, ১৯৩৯দা মখা তানা চেঙ থাবগী হুকুম অমুক থোকখি।

নুপীলালাস**:** কুমজা ১৯৩৯গী দিসেম্ৰ থা, মতম অদু অঙনফৌ ফ‌নৱৰুপা মতমনি। অদুৰে মনোপোলিষ্ট কৱৰাৱৰালাশিং‌না মণিপুৱদগী চেঙ অমদি ফৌ কা হেমা থাদোকপগী থবক চখৱম্‌দী। মতম অদু মণিপুৱদা চেঙ তৰ্‌ক্ৰবা মিল লৈৰা হৌৱে। মিল কয়্য অসিনা তৰুপা ফৌ প্ৰম্মক চেঙ ওল্‌গা মীয়ামদা য়োনবগী মন্ত্ৰতা মপাদ্দা শেদ্‌দোং‌গীদমক্তা অৎ‌ৎ‌পা লৈত্‌না থাদোৱক্ৰে। মীয়াম চানিং‌ঙাই লৈৱক্ৰে, চৱা হেনবনা হা হা উন্‌ৱক্ৰে। অব্ৰহ্ম অসিদা হৌনৰা হায়নৰা লৈত্‌না দিসেম্ৰ ১১গী অযুক্ত ঝাইৱফ্‌ন্দ দুকান মমাঙদা মপাদ্দা থাদোকশিনৰা পৱেং‌ লেদুনা থল্মিৰা চেঙ ফৌনা থল্মৰা ত্ৰক গাড়াশিং‌ ইম্মা ইবেলশিং‌না হৌৱক্ৰুনা থং‌খি। তৌইগুস্তসুং‌ চেঙ থাৰা লেপ্ৰগী থবক্তি তোকাপ লৈখিদে। নোং‌ঙাল্‌কপা দিসেম্ৰ ১২গী অযুক্ত চৱা হেৰ্‌ল্লাব নুপী মীয়াম্মা হৌন হায়নৱৰা লৈত্‌না ঝাইৱফ্‌ন্দ বজাৱাৱ তিঙ্ক্ৰে। মাৱৰাৱীগীশিদ্‌দা অহিঁৰা পুখং‌লকপা ফৌ গাড়া, চেঙ গাড়া প্ৰম্ম মক ইম্মা ইবেলশিং‌না ফাৱে। মায়কৈ কয়্যাদসু ফৌ চেঙ গাড়া কয়্য ইম্মা ইবেলশিং‌না ফাদুনা বজাৱ তাম্মা পুখং‌লক্ৰে। অফ‌ৰা ফৌ চেঙ প্ৰম্মক ইফ্‌ফাল থাদুনা ইম্মা ইবেলশিং‌না পুখং‌লে। থানািদা অফ‌ৰা ফৌ চেঙগা লোয়ননা ইম্মা ইবেল লিশীং‌ লিশীং‌না কয়্যশিল্‌গে। ইম্মা ইবেলশিং‌গী মৰুওইৰা খোঙ্ক্ৰাউদি মিলদা চেঙ তৰুপা থিং‌উ, মপাদ্দা চেঙ থাৰা থিং‌উ হায়বসিনি। তাঞ্জা অসিদা দৱৰাৱগী প্ৰসিদ্‌েন্ট মিষ্টৱ সৰ্পনা লাক্‌ুনা নিং‌থৌনা নবদ্বিপতা লৈখিবনা নিং‌থৌগী হুকুম য়াওদনা চেঙ থাৰা থিং‌ৰা ঙ্‌মদে, নিং‌থৌদা টেলিগ্ৰাম তৌগে হায়ৱে।

নুপীলালাসিদা লুচিং‌লিৰীশিং : নুপীলালাসিদা মক্ৰোক চিং‌খিবা নুপীশিং‌দি শাবী দেবী, তোঙ্গৌ দেবী, চাওবীতোন দেবী, লৈবাক্ৰে, খোং‌নাং‌ অসিনাচিং‌বা অসিনি। নুপী লুচিং‌বীশিং‌না প্ৰসিদ্‌েন্ট সৰ্পাকা টেলিগ্ৰাফ ওফিসতা নবদ্বিপতা লৈখিৰা মহাৰাজ চ্ৰ্‌ডাচাদন্দা টেলিগ্ৰাম থাখিবনা লাক্ৰে। টেলিগ্ৰাফ ওফিসকী অকোৱদনা নুপী লিশীং‌ লিশীং‌না য়েৰাও তৌদুনা কোয়শিনন্ত্ৰে। সাৰ্পণু লৌৰা লাকপা ৪শুৰা অসাম ৱাইফ‌লসকী কম্মাদেণ্ট মেজৰ বুলফিঙ অমদি সিভিল সৰ্জেন মেজৰ কিউমিবুসু টেলিগ্ৰাফ ওফিসকী কম্পাউন্দ মনুং‌দা নুপীশিং‌না কোয়শিনন্ত্ৰা থমখি। অসুম্মা থকোয়শিনবনা নুং‌থিল থেং‌লফাওদদা কায়নদনা নুপী ময়াম টেলিগ্ৰামগী মৱোল ঙ্‌ইনৱিঙৈদা খঙহৌদনা অসাম ৱাইফ‌লসকী সিফাইমা ময়াম তনযায়ৰা লাকখি। মতাং‌ অসিদা জননেতাগা লোয়ননা থবক তৌমিৱৱৰুপা শ্ৰীলাইম্‌ম কহাইনা ইম্মা-ইবেলশিং‌বু অন্দোলন অদু চখনৰবা এন্দ্ৰেং‌ তৌখি। নুপী মীয়াম্মা চেঙ থাৰা থিং‌উ হায়বগী খোঙ্ক্ৰাউ লেপুনা লাওৱি। হাম্মা লাকখিৰা সিফাইশিং‌ অদুতনা ইম্মা-ইবেলশিং‌বু তনযায়ৰা ঙ্‌মদবদগী নোং‌মৈ পায়ৰা সিফাই থোমজিঙ্ক্ৰে। তিল্লিৰা মীয়াম্‌নু খুন্‌ক্তা মফ‌মদু থাদোক্ৰবা হুকুম তৌৱে। তৌইগুস্তসুং‌ নুপী ময়ামদু নোং‌মে মমাঙদা ফাওদা অহনৰা

খঙদোকমিন্নসি অমুঙং : ৪১২ হাওবম প্ৰিয়োকুমাৱ

মীওইৰা মপোক্তা নুপী হায়বসি অদু্কী মতিক মৰু ওইরি। মদুম্‌ক্ৰা মালেমদা লৈরিবা লৈপাক অমা অনী নন্তনা মগী মগী মৱমদনু ইম্মা লৈপাক হায়না মিক্ৰৌনরি, নুপীবু অৱাং‌বা থাক্তা পুখং‌তুনা ইকায় খুম্মরি। মখোয়গী ফি্‌জেং‌-চাকচানা লম লমদুবু মশক তাক্ৰি। নুপাগী ফি্‌জেং‌-চাকচা অমঙনসু মৱমদনু মশক তাকপা ঙ্‌মদে, ইন্দিয়গী মফ‌ম খৰখক নন্তনা। ফ‌জৰা অমত্তং‌ থাৱকপদা, অকে-অমৌগী অমত্তং‌ পল্‌কপদা, ফি্‌জেং‌-লৈতেং‌গী মতাং‌দনি খঙদে খুদিং‌মক নুপীখক্তদা মীং‌য়েং‌ থল্মরি, নুপীখক্তগী ওইরি। ফ‌জৰা লৈ অমগা প্ৰমান তৌৱকপদা নুপাগা খক তৌনদ্ৰি, নুপীখক্তগা তৌনরি।

মীওইৰা অমগী ঝাইদনী মৰুওইৰিৰা, অনীশুৰা পুসিনিসু হায়নৰিৰা লুহোং‌বগী যৌৱমদা য়াম্মৰা মীয়ামদুবু যত্ৰা-পূবী হায়দুনা প্ৰম্মক্ৰী মাঙ থাদুনা নুপীনা লমজিৎ‌দুনা চং‌লি। মমাঙঙৌগী মতমদা খুন্নাইদুনা নুপীবু নমখদুনা থল্লিঙৌ মতমদা কুম্‌খদুনা য়েং‌লুবদা মতমদুগী নুপী অয়াম্মা চ্ৰী ১৪/১৫দা ময়ুম-মকৈ পাল্লৱম্‌দী, অদুনা লাইৱিক্‌ তম্‌দগী ৱাখলদগী লাগ্ৰা লৈনৰনা অয়াম্মনি। লোয়ননা নুপীনা লাইৱিক্‌ তম্মা মাংই হায়দুনা তমহহৱমদে। তম্মা তাৱবসু ময়ুম হল্‌ককপদা শেং‌লু-চৰুৰা মফি-মৱোল হোং‌দোকক্ৰল্‌গা চঙহহৱৱম্‌দী হায়। অদুনা লাইৱিক্ৰী মঙাল থেং‌না ফ্‌ং‌ই। কুমজা ১৯৩৮দা অহানৰা মেত্ৰিক পাস তৌবী নুপীশিং‌ পুথোকখি। অমৰোমদা, মতমদু মপান খোঙ্ক্ৰনৰা, ইম্মুগী থবক ইনখাং‌ শু-নোমদুনা লৈবী নুপীবু ফিদ্‌মফ্‌ম ওইবী অফ‌বী নুপী অমা ওইনা শিং‌থানৱম্‌দী। মদুম্‌ক্ৰা মখোয়বু মতমদুদনী খুন্নাইনা ফাজিন-পূনশিদ্‌দুনা, নমখবীদুনা থল্মা হায়ব্দ

সোটিনকুমাৱ

বৃট্‌শ সন্মাজ্যবাদিনা নিং‌থৌবু শীজিৱৱগা মীয়াম্‌নু মীনাই ওইনা ওং‌ নৈদুনা পানৰা ফিউদিয়েল সমাজগী চপ চৰা লোনচং‌ চৎ‌পা মতমনি। নিং‌থৌনা শক্তি প্ৰম্মক শুপ্ৰাই পায়শিন্দুনা মী হাং‌পগী শক্তিফাওৰা লৈৱিবনি। ৱতন, ব্ৰহ্মসভা, নিং‌থৌ হায়দুনা লাইনীং‌গী মীডে ওং‌ নেবগী থাক কয়্য লৈৱম্‌দী। অমাং‌ অশেং‌ হায়ৰা অমা কন্মা চং‌নৱম্‌দী। মী অমবু মাং‌লৰা মীনি হায়দুনা সমাজগী থাক্তা মীয়ামগা তিন্না তোং‌নৰা য়াদবগী হুকুম তৌৱম্‌দী। অদুবু মাং‌লিৰা মী অদুনা শেল পীৱগদি শেং‌দোকপা ঙ্‌ম্‌ম্‌দী। অসুম্মা অমাং‌ অশেং‌না মী ওং‌নৰা খুং‌লায় ওইনা শীজিৱৱম্‌দী। ৱতন হায়ৰা ফম্মাইৰা অসিনা মাং‌হল্‌গনা লূপা ৫০ পীৱগা কোকপা য়াবা, ব্ৰহ্ম-সভানা মাং‌হনবগী হুকুম কোৰ্‌ক্ৰনৰা লূপা ৮৫ পাই ১৩ অদুগা নিং‌থৌনা মাং‌হনবগী হুকুম কোকহনবনা লূপা ৫০০না য়াগনি হায়দুনা ৱেট অমা চপ চানা কক্তুনা থল্মম্‌দী। মণিপুৱদ লৈৰা তম্পাক্ৰী মীতৈ মঠে গৌড়িয়া বৈষ্ণব লাইনীং‌ চত্তৰা য়াৱমদে। লাইনীং‌সি লৌবগা লোয়ননা চন্দন থিনগদবনি, মদুগীদমক চন্দন শেনখাই হায়দুনা পাঁচ অনা মতমদুগী পৈশা মৱিনা শাৰা অনা মঙা পীগদবনি। মসি পীগদানা মাংই হায়দুনা ইহ্‌ত্ৰক্ৰনি। মতমদুগী নিং‌থৌ লৈঙাক্‌ অদুনা চিং‌গী মীয়ামবু অমাং‌ৰা কাঙবুনি হায়না ইহ্‌ত্ৰক্ৰুনা থনম্‌দী। তম্পাক্ৰী মীওইশিং‌গী মৱক্তা তোঙান তোঙানৰা থাক খাইদোক্তুনা নিং‌থেমক্তা নত্তববশিং‌দি ননাই অৱানৰা মচা হায়না য়াম্মা নোেঙ্‌হমা থল্মা মতমনি।

নিং‌থৌ লৈঙাক্ৰী মীওং‌ মীনে অদুনা লৈঙাক্ৰী খাজনা লৌৰা লাকপা অমসুং‌ অচৌৰা কুলকপদা মী অদুদগী চাকথাক পীগদবনি। মদুবু পীগান চাকথাক হায়না খঙনে। ফম্মাইবদুবু দোলহীনা হাপুনা খুং‌থাং‌ ই়েদুনা থিনগনি, পোৎ‌থাং‌ বেগাৱ পুহনগনি, দোলাইৱেং‌ ওইহনগনি, খাজনা খোৱগা লৈৰা মফ‌মদা খুন্‌না শং‌গনি, মবুবু য়াৱেং‌ক সন্ত্ৰি কৌই। থোং‌ অমা লালন্দা শেনখাই লৌগনি, ইহ্‌ত্ৰাদলনা হৌজৰা উ অমত্তং‌ য়ানবদা, তেৱা হেকপদা, খুদেং‌ পুদৰা মাশ্‌ন লৌগনি। লৌমীনা মশাগী লৌবুক্তা ঙ্‌ ফৰা য়াৱেই, লৌখোং‌ মচা শিং‌পা য়াৱেই। মৱমদি জল সন্ম্পক্ৰী কৌৰা অইন অমা লৈ মদুদি নোং‌জুদাদা পাৰুকী ঈশিং‌গা লৌবুক্তা শম্ৰে অদুনা ঙ্‌ চেনশিনখি হায়বসিনি। অসুম্মা মীয়ামদগী খাজনা মখল কয়্য লৌদুনা ওং‌-নৈৰা অসিদা মীয়াম্মা নিং‌থৌগী মায়েক্তা শাওৰা হেৰ্‌ফ‌ং‌নৱকখি।

ফিউদিয়েলিকমগী মায়েক্তা ইৰাবত : অশিৰা পোৎ‌লৌইনৰা হায়দুনা যৌৱাং‌ তৌৱিঙৈদা নিং‌থৌগী হুকুম অমনা পোৎ‌লৌইৰা য়াৱেই মাং‌লে হায়ৱকপদা ফুমজিৱনৰা কোঙ্গই অমা, শোৱাং‌ শোনৰা য়াদৰা কোঙ্গই অমা অসুম্মা কপ্প-লাউনবগী মখোলনা মণিপুৱগী কাচিন-কোয়া নিল্‌ম্‌দী। মতমদুনা মীয়াম্‌নু তমখিনা ওং‌ নেৰা কয়্যসিগী মায়েক্তা থেং‌নবিনৰা মীয়ামগী লুচিৰা কন্মা লৈবগে থিনৱকপদা জননেতা ইৰাবতনা থৌনা লৈনা চেং‌থোৱকৰে। পেদ্ৰব্বা মীওই কয়্যনা নিং‌থৌগী শুপ্ৰম লৈঙাক্‌ অসি শিং‌নদীং‌বগী ৱাখল পাক শম্মা ফাওৱকখি। জননেতা ইৰাবতনা মীয়াম্‌নু ওং‌ নৈৰিৰা কয়্যসিগী মায়েক্তা মথং‌ মথং‌ থেং‌নৰা হৌৱকখি। ইৰাবতনা অসিগুস্তা অওং‌ অইনে কয়্য অসি থেং‌নবনবগীদমক মণিপুৱ সেৰা কম্মিট্‌ শেদদুনা মাংই হায়না ইহ্‌ত্ৰেক্ৰুপা মীগী ফুল্লিৰা মশা হম্‌ফাক্তুনা পোৎ‌লৌইৰা, পাল্লা শেমাং‌ং‌তুনা মশানা ঈপৈ হ্‌ন্দুনা কোৰ্তান পায়ৱগা শোৱাং‌ শোনৰা হৌৱক্ৰে। ব্ৰহ্ম সভা, ৱতন, নিং‌থৌ, পীগন পনবদা কিৰনা নিক্‌চৰৰা মীওইশিং‌গীদমক লালহৌ লুচিৰা লুপা অমা ওইনা ইৰাবত ত্যোৱা। ইৰাবতনা প্ৰজা মন্দল কৌৰা লূপ অমা লিং‌খং‌ক্তা নিং‌থৌ পানৰা সমাজগী অওং‌ অনৈগী মায়েক্তা লেপুনা থেং‌নৱক্ৰে। ইৰাবতনা শেম্ৰিৰা পাট্‌ি কয়্য অসি মুখৎ‌পা য়ানৰা মহাৰাজ চ্ৰ্‌ডাচাদন্দা য়াম্মা হৈশিং‌না মশানা প্ৰসিদ্‌েন্ট ওইদুনা – ‘নিখিল হিন্দু মণিপুৰী মহাসভা’ হায়ৰা অমা লিং‌খং‌তুনা ইৰাবতপু ঠাইস প্ৰসিদ্‌েন্ট হাল্‌গে। মহাৰাজ চ্ৰ্‌ডাচাদ্দগী তশেং‌লৰা পোলিসিদি মগী মখাদা লৈৰা পাট্‌ি অমদা য়াওহল্‌গা ইৰাবতকী লালহৌ নমথগে তৌৰা যৌৱাং‌নি। ইৰাবতনা যৌৱাং‌ অসিবু চপ চানা খঙখি।

কুমজা ১৯৩৮- চিং‌ঙা কনফ‌ৱেৰে : কুমজা ১৯৩৮গী দিসেম্ৰ ২৯ অমদি ৩০দা নিখিল হিন্দু মণিপুৰী মহাসভাগী ৪শুৰা কনফ‌ৱেৰে চিং‌ঙাদা ফ‌মখি। মীফ‌ম অদুদা হিন্দু হায়ৰা ৱাইহে অসি লৌথোক্তুনা নিখিল মণিপুৰী মহাসভা হায়না মীং‌ থোনন্ত্ৰে। চিং‌ঙা কনফ‌ৱেৰে মণিপুৱ পুৱাৱীদা চাউৰৰা অওনবগী খোঙথাং‌ অমনি। পোলিটিক্ৰকী ৱাখল লৈৱিৰা লমদম অসিদা ইৰাবতকী লমজিৎ‌ মখাদা মণিপুৱদগী বৃটিশ চং‌থিবনা লেইহিনা পুন্‌দিয়ন্‌ শিল লৈঙাক্‌ লিনৰবা ৱাৰেপ লৌদুনা দৰী তকশিনখি। সাবালক ভোটনা মীয়ামগী মীহং‌ খনগদবনি, লান্‌ঙ্গোল পায়বনা লৌগী মপু ওইগদবনি, কৃষক মজুৱৱ ৱাজকায়ম লৌমী শিল্পীনা লৈঙাক্‌ পায়গদবনি হায়ৰা খোঙ্ক্ৰাউ লাউখি। মহাক্ৰী ভাসন্দা দৱৰাৱ মুখৎ‌কদবনি, মীয়াম্মা ভোটতা খল্‌গা লৈঙাক্‌ তৌগদবনি, পঞ্চায়ট ৱাজ লিং‌গদবনি হায়খি। অদুগা লোয়ননা লাইনীং‌গী নমাদা শেনখায় কয়্য খায়ৰিৰা, পাল্লা লৌশঙ, শেস্ত্ৰেক্‌, চন্দোল শেনখাই পাঁচ অনা, দোলাইৱেং‌, পোৎ‌থাং‌ বেগাৱ, পিয়ন অমিনগী চাকথাক, জল সৱ্ৰদ্ধিগী আইন, মশুলনচিং‌বগী মায়েক্তা ৱাৰেপ লৌখি।

চিং‌ঙা কনফ‌ৱেৰে অসিদা তাখিৰা ৱাৰেপ প্ৰম্মক ষ্টেট দৱৰাৱদা দৰী ওইনা থাজিনন্ত্ৰে। লৈঙাক্ৰা দৰী পীনৰা থন্নবগী মন্ত্ৰতা ‘নিখিল মণিপুৰী মহাসভা’ অসি পোলিটিকেল পাট্‌ি অমা ওইৱে হায়না ৱাৰেপ লৌৱে। পোলিটিকেল পাট্‌ি অমা ওইৱবনিনা ষ্টেট লৈঙাক্ৰী কম্মিচাৰি অমত্তা সভাসিদা য়াওৰা য়াৱেই হায়না অথিং‌ৰা থমন্ত্ৰে। সভাদা য়াওৱম্মা প্ৰম্মক ৱিজাইন তৌনৰা হুকুম থোঙ্ক্ৰে।

লৈত্‌না তকশিনৰা ভেঙে ঙ্‌ইহাক লৈৱগা সিফাইশিং‌না খুং‌লায় পায়দৰা নুপী মীয়ামদা লান তৌৰা হৌৱে। লাটি চাৰ্জ তৌৱে, নোং‌ম বৰ্‌না কনফ‌ৱক্ৰে, সন্দিম্মা থিন্দুনা মীয়াম তক্‌থোঙ্ক্ৰুপা হৌৱে। নুপী ২০ লোম শাক্ৰে, ৬ অমদি শাখিনা শোক্‌ুনা হোম্পিটালদা পুং‌থং‌খি। নুপী মীয়াম্‌নু অসুম্মা বৃট্‌শকী তমথিৰৰা অতাচাৱগা লোয়ননা তক্‌থোৰ্‌ক্ৰা হোং‌নৱবসু নুপীশিং‌না হদ্‌দে। নুমিদাং‌গী পুং‌ ১১.৩০ ফাওৱদি সাৰ্প অমদি অতে বৃটিশ ওফিসাৱশিং‌ টেলিগ্ৰাফ ওফিসকী কম্পাউন্দগী মপান থোকহনখিদে। মথং‌ নুমিৎ‌কী নুং‌থিল পুং‌ ১.৩০ তাৰা মতমদা ইম্মা ইবেলশিং‌না পোলিটিকেল এজেন্ট জিমসনগা ৱাৰী শাম্‌ৱিঙৈদা নবদ্বিপক্ৰী নিং‌থৌনা মপাদ্দা চেঙ থাদোকপা লেপ্ৰৰা পোলিটিকেল এজেন্টতা খঙহন্‌কৰুপা টেলিগ্ৰাম থল্‌লৱে। অদুবু চেঙ থাদোকপা লেপ্ৰবগী ওৰ্দৰ থোকপা অদুতমদি নুপীশিং‌না মেথখনৰা ঙ্‌মহম্‌ত্ৰে। ইম্মা ইবেল লিশীং‌ ১০ মুক পুনৰা মিটিং‌ অমা পুৰিৎ‌ বজাৱনা পাঙথোক্তুনা চেঙ তৰুপা মিলশিং‌ খুদ্‌ক্তা চেঙ তৰুপা লেপহন্নৰা বাৱে লৌখি। লোয়ননা মীতৈশিং‌না চলাইৰা মীওইশিং‌দগী হাম্মা হৌৱগা মিল প্ৰম্মক খুদ্‌ক্তা থবক লেপহনখি। মপাদ্দা চেঙ থাবদা শীজিৱৰা গাড়াশিং‌ পেত্ৰোল পম্পতা খাউ হানৰা থিং‌ন্ত্ৰে, মিলশিদ্‌দা মে পীৰা লেপহনন্ত্ৰে। তাল্‌কসিদা মন্ত্ৰি প্ৰিথিা মাৱৰাৱী অমনা চেঙ তক্ৰে হায়ৰা তাবদগী নুপী মীয়াম্মা হৌদুনা মিল মফ‌ম তাম্মা চং‌তুনা মিল চলাইৰা লেপহনখি। লালহৌ অসিদা মণিপুৱগী নুপী প্ৰম্মক লমজাওদা থোৱাক্ৰে। অন্দোলন অমা তৌবদা খৰনা চেনখিৰা খৰনা মাঙদা চঙশিনৰা হায়বসি পুৱাৱীদা থোকখিবা ঙ্‌ক্তনি। অসিৱাই যৌৱকপা চিৰবা তাঞ্জাসিদা ইৰাবতনা কছাৱদগী মণিপুৱ থোঙ্ক্ৰক্ৰিঙৈদা নিখিল মণিপুৰী মহাসভাদা য়াওৱম্মা মীওই কয়্য মহাসভাদগী তোৰ্‌ক্ৰুপা হৌৱক্ৰে। মখোয়গা নুপী খৱগসু মাল্‌ৱে। অমৰোমদা ইৰাবতকা থম্মোয় শেং‌না তিৱৰা অকিৰা লৈত্‌না চঙৰা কম্মী-লাইম্‌ম কহ্ৰই, লোং‌জম বিজয়, লাইশ্ৰম কুল্লবীধু, তখল্লম্‌ম ইৰোতোঙ্গী, লাইশ্ৰম ৱামসিং‌ অসিনাচিং‌বনা নুপী মীয়ামগা লোয়ননা অন্দোলন চখরি। অন্দোলন অসি লমজিৎ‌বীনৰা ইৰাবতপু টেলিগ্ৰাম তৌদুনা কৌথোক্ৰে। ইৰাবত দ